

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 2518

Warszawa, 27 kwietnia 2018 r.

Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33a regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie ustanowienia roku 2019 rokiem Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy panią poseł Barbarę Bubulę.

(-) Waldemar Andzel; (-) Jan Krzysztof Ardanowski; (-) Marek Ast; (-) Ryszard Bartosik; (-) Barbara Bartuś; (-) Joanna Borowiak; (-) Barbara Bubula; (-) Waldemar Buda; (-) Witold Czarnecki; (-) Arkadiusz Czartoryski; (-) Anita Czerwińska; (-) Elżbieta Duda; (-) Barbara Dziuk; (-) Ewa Filipiak; (-) Szymon Giżyński; (-) Małgorzata Golińska; (-) Jerzy Gosiewski; (-) Marcin Horała; (-) Józefa Hrynkiewicz; (-) Jan Kilian; (-) Wojciech Kossakowski; (-) Elżbieta Kruk; (-) Andrzej Kryj; (-) Bernadeta Krynicka; (-) Krzysztof Lipiec; (-) Krzysztof Maciejewski; (-) Ewa Malik; (-) Andrzej Matusiewicz; (-) Kazimierz Matuszny; (-) Anna Milczanowska; (-) Jan Mosiński; (-) Kazimierz Moskal; (-) Adam Ołdakowski; (-) Marek Polak; (-) Marcin Porzucek; (-) Piotr Pyzik; (-) Urszula Rusecka; (-) Bogdan Rzońca; (-) Czesław Sobierajski; (-) Krzysztof Szulowski; (-) Ewa Szymańska; (-) Robert Telus; (-) Ewa Tomaszewska; (-) Piotr Uruski; (-) Robert Warwas; (-) Jan Warzecha; (-) Jerzy Wilk; (-) Grzegorz Wojciechowski; (-) Tadeusz Woźniak; (-) Maria Zuba; (-) Wojciech Zubowski.

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
z dnia .....
w sprawie ustanowienia roku 2019 rokiem Gustawa Herlinga-Grudzińskiego

W dniu 20 maja 2019 roku minie 100 lat od urodzin Gustawa Herlinga-Grudzińskiego – jednego z najwybitniejszych pisarzy polskich XX wieku.

Losy i twórczość Gustawa Herlinga-Grudzińskiego stanowią świadectwo cierpienia i czynu człowieka, któremu przyszło przeżyć czasy totalitarnej przemocy i kryzysu wartości. Więzień sowieckiego łagru, żołnierz Armii Andersa, uczestnik Bitwy pod Monte Cassino, emigrant, współpracownik „Kultury” i Radia Wolna Europa, zaangażowany w pomoc polskiej opozycji antykomunistycznej, ale przede wszystkim ceniony w Ojczyźnie i świecie autor książki „Inny świat. Zapiski sowieckie”, poruszających opowiadań oraz „Dziennika pisanego nocą”, Gustaw Herling Grudziński z niezwykłą odwagą opisuje tragedię człowieka poszukującego moralnego ładu i prawdy.

Książka „Inny świat” była pierwszym w literaturze światowej, artystycznie doskonałym, pełnym miłosierdzia oraz nadziei świadectwem martyrologii więźniów sowieckiego łagru. Napisał ją zaledwie trzydziestoletni autor, który sam doświadczył okrucieństwa komunistycznego miejsca kaźni. Tym większa była gorycz pisarza, gdy część intelektualnych elit Europy nie chciała przyjąć do wiadomości jego relacji.

Opowiadania Gustawa Herlinga-Grudzińskiego to głęboko zakorzeniony w europejskiej kulturze zbiór opowieści o metafizycznych sekretach losu człowieka. Autora fascynuje zmaganie się z tajemnicą, którą opisał słowami Szekspira „jesteśmy z takiej materii, z jakiej robione są sny”.

Jego „Dziennik pisany nocą” stanowi niezwykle oryginalną, eseistyczną, osobistą kronikę historii Polski i Europy w XX wieku, widzianą z emigracji oczami polskiego patrioty i Europejczyka.

W uznaniu słowa i czynu wielkiego pisarza, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia rok 2019 Rokiem Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.

UZASADNIENIE

Gustaw Herling-Grudziński należał do pierwszego pokolenia Polaków wychowanego w niepodległej II Rzeczypospolitej. Urodził się 20 maja 1919 roku na Kielecczyźnie w zamożnej, spolonizowanej rodzinie żydowskiej, z tradycjami udziału jednego z przodków w powstaniu styczniowym. Po ukończeniu gimnazjum im. Mikołaja Reja w Kielcach, rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Warszawskim. Studia przerwał wybuch II wojny światowej. Gustaw Herling-Grudziński już w roku 1940 wstąpił do podziemnej organizacji niepodległościowej PLAN, wkrótce jednak potem został aresztowany przez NKWD. Władze sowieckie skazały go na pięć lat łagru na Dalekiej Północy. Od śmierci w obozie uratowany został dzięki paktowi Sikorski-Majski. Wstąpił do Armii gen. Andersa, z którą przeszedł cały szlak bojowy. Za udział w bitwie pod Monte Cassino otrzymał krzyż *Virtuti Militari*.

W 1947 roku był razem z Jerzym Giedroyciem współzałożycielem i współredaktorem miesięcznika "Kultura", wydawanego wówczas w Rzymie. Po demobilizacji przeniósł się wraz z żoną do Londynu. Był jednym z najważniejszych autorów londyńskiego tygodnika "Wiadomości" oraz Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa. Po śmierci pierwszej żony powrócił do Włoch i osiadł w Neapolu, gdzie poślubił córkę słynnego filozofa Benedetto Crocego i mieszkał aż do śmierci w lipcu 2000 roku.

Wspierał słowem i czynem opozycję antykomunistyczną oraz rodaków w kraju, współpracując z Komitetem Obrony Robotników i Polskim Porozumieniem Niepodległościowym.

Gustaw Herling-Grudziński należy do grona najwybitniejszych prozaików polskich i europejskich XX wieku. Jest autorem jednej z najświetniejszych na świecie ksiązek o sowieckich obozach koncentracyjnych "Inny świat. Zapiski sowieckie", przetłózonej na kilkadziesiąt języków. To doskonałe artystycznie, pełne nadziei świadectwo cierpień więźniów, doświadczanych niezależnie od narodowości, religii czy statusu społecznego. Kiedy Gustaw Herling-Grudziński pozostał na emigracji, jego pisarską misją stało się głoszenie prawdy o systemie sowieckim - najczęściej wbrew postawie intelektualnych i politycznych elit Europy.

Tematem jego opowiadań i esejów jest dramat człowieka poszukującego moralnego ładu i prawdy oraz zmaganie się z tajemnicą naszego losu. To rozpisana na wiele postaci, miejsc i opowieści metafizyczna zaduma nad sensem cierpienia i śmierci. Jego fascynacja sztuką europejską i historią stanowiącą osobliwą sumę osobistych ludzkich dramatów i namiętności stawia go w rzędzie wielkich twórców przekonanych o wyjątkowości i trwałości kultury śródziemnomorskiej.

Najwybitniejsze dzieło Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, wielotomowy "Dziennik pisany nocą" należy do największych osiągnięć światowej diarystyki. Jest niezwykle oryginalną, osobistą kroniką duchową historii Europy w XX w. i jej dramatycznego rozdarcia na świat wolny i zniewolony. Sam autor nazywał swe dzieło rozmową ze sobą samym, światem i Bogiem.

W całej swej twórczości starał się łączyć poszukiwanie prawdy z osobistym moralnym zaangażowaniem. Jego pisarskim credo było "Pisać tak, by zdanie było przekazem nie tylko jasnej i swobodnej myśli, lecz nieustannego napięcia moralnego, by w słowie żył całym sobą kto wypowiada je jako swą długo odważaną i cierpianą prawdę - to pociągało mnie zawsze". ("Dziennik pisany nocą" - 19 stycznia 1972)

W uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej na domu, w którym mieszkał Gustaw Herling-Grudziński w Neapolu wzięli udział prezydenci Polski, Włoch i Niemiec - rzecz bez precedensu w historii literatury i sztuki.